

Τα τελευταία χρόνια η συζήτηση για την προστασία της ιδιωτικής ζωής των πολιτών από την ανεξέλεγκτη επεξεργασία και χρήση των προσωπικών δεδομένων έχει λάβει παγκοσμίως μεγάλες διαστάσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ομάδα Εργασίας για την Πρόσβαση της Επιτροπής Καλών Πρακτικών και Προτύπων του Διεθνούς Συμβουλίου Αρχείων αρχικά επεξεργάστηκε τις «*Αρχές σχετικά με την πρόσβαση στα αρχεία*», οι οποίες εγκρίθηκαν από το Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων το 2012.

Οι Αρχές υπογράμμιζαν τη σημασία που δίδουν οι αρχειονόμοι στην εξασφάλιση της ευρύτερης δυνατής πρόσβασης των πολιτών στις πληροφορίες που περιέχουν οι πρωτογενείς αρχειακές πηγές. Επιπλέον, όμως, επισήμαιναν ότι, ταυτόχρονα, έπρεπε να διασφαλιστεί τόσο το δικαίωμα των πολιτών επί της προστασίας της ιδιωτικής τους ζωής όσο και το δικαίωμα των κρατών, για λόγους εθνικής ασφάλειας, επί του απορρήτου εμπιστευτικών πληροφοριών.

Ενώ καταρχάς κατανοούμε και συμφωνούμε με το γενικό πλαίσιο που έχει τεθεί για την ελεύθερη πρόσβαση στα αρχεία, σε δεύτερη ανάγνωση διαπιστώνουμε ότι το θέμα δεν είναι τόσο απλό όσο φαίνεται. Το ερώτημα του ποια στοιχεία της καθημερινής δραστηριότητας περιλαμβάνονται στην έννοια της ιδιωτικής ζωής και ποια στην έννοια της δημόσιας, επιδέχεται πολλή συζήτηση και σίγουρα δεν μας βρίσκει όλους σύμφωνους.

Πρόσφατα, ξεκίνησε ο παραπλήσιος προβληματισμός γύρω από το δικαίωμα στη λήθη. Το δικαίωμα στη λήθη, μέσω της οριστικής διαγραφής ήδη καταγεγραμμένων πληροφοριών με απλή αίτηση του κάθε ενδιαφερομένου, πολύ εύκολα μπορεί να οδηγήσει σε μαζική και ανεξέλεγκτη απαλοιφή σημαντικών πληροφοριών σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά της ανθρωπότητας. Το «δικαίωμα στη λήθη» εμφανίζεται σήμερα σε αντιδιαστολή με το «δικαίωμα στη μνήμη». Εύστοχα όμως επισημαίνεται ότι το «δικαίωμα στη μνήμη» είναι μια ιδεολογικά φορτισμένη ιδέα, συνυφασμένη πολλές φορές με την προσπάθεια επιλογής και ανάδειξης επιλεγμένων γεγονότων, ώστε να εξυπηρετούνται σκοπιμότητες που μικρή σχέση έχουν με την προσπάθεια μελέτης και προσέγγισης του παρελθόντος μέσα από την ιστορική έρευνα. Για το λόγο αυτό, το δικαίωμα στη λήθη θα έπρεπε μάλλον να αντιπαραβάλλεται με το δικαίωμα στην ιστορία.

Πέρα από τη συζήτηση αυτή, στη διεθνή αρχειακή κοινότητα έγινε γρήγορα αντιληπτό ότι τις Αρχές σχετικά με την πρόσβαση ήταν απαραίτητο να πλαισιώσει συμπληρωματικό κείμενο, με συγκεκριμένες οδηγίες για τις τεχνικές που πρέπει να εφαρμόζονται στην περίπτωση που υπάρχουν περιορισμοί στην πρόσβαση. Απώτερος στόχος είναι, οι περιορισμοί που τίθενται, να μην επιτρέπουν αυθαίρετες ενέργειες, να παρέχουν ίσους όρους πρόσβασης σε όλους και να προστατεύουν τις πρωτογενείς πηγές από ενδεχόμενη ολοκληρωτική καταστροφή τους.

Θεωρήσαμε έτσι απαραίτητο να μεταφράσουμε στα ελληνικά και το κείμενο που συνέταξε το Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων με τίτλο «Οδηγίες εφαρμογής για τη διαχείριση αρχείων με περιορισμούς πρόσβασης», ώστε να είναι ευκολότερα προσιτό στους αρχειονόμους της χώρας μας.

Νίκος Παντελάκης
Οκτώβριος 2014